

Sygn. akt V KK 215/19

POSTANOWIENIE

Dnia 5 czerwca 2019 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Piotr Mirek

na posiedzeniu w trybie art. 535 § 3 k.p.k.

po rozpoznaniu w Izbie Karnej w dniu 5 czerwca 2019 r.,

sprawy **B. C.**

oskarżonej z art. 212 § 1 k.k. i in.

z powodu kasacji wniesionej przez pełnomocnika oskarżycielki prywatnej
od wyroku Sądu Okręgowego w O.

z dnia 10 grudnia 2018 r., sygn. akt VII Ka [...],

zmieniającego wyrok Sądu Rejonowego w N.

z dnia 22 maja 2018 r., sygn. akt II K [...],

p o s t a n o w i ł:

- 1. oddalić kasację jako oczywiście bezzasadną,**
- 2. obciążyć oskarżycielkę prywatną kosztami sądowymi postępowania kasacyjnego.**

UZASADNIENIE

Oskarżycielka prywatna D. K.-M. oskarżyła B. C. o to, że:

„I. w dniu 08 października 2015 r. w swoich ustnych wypowiedziach na jawnym posiedzeniu Komisji Rewizyjnej Rady Powiatu [...], które odbyło się w budynku Starostwa Powiatowego w [...] przy ul. [...], a następnie za pomocą środków masowego komunikowania, na portalu Biuletynu Informacji Publicznej Starostwa Powiatowego w [...] ([www.bip.powiat.\[...\].pl](http://www.bip.powiat.[...].pl), strona: [http://www.bip.powiat.\[...\].pl](http://www.bip.powiat.[...].pl)), na którym w dniu 10 listopada 2015 r. został opublikowany pisemny protokół z tego posiedzenia (tj. Protokół nr [...] z posiedzenia Komisji Rewizyjnej z dnia 08 października 2015 r.), znieważyła ją i pomówiła o: poniżanie uczniów, pani każe

uczniom stać na środku klasy, jeżeli powiedzą coś nie tak i kiedy uczeń mówi przepraszam, to pani mówi: powiedz głośniej, bo nie słyszałam; upokarzanie ucznia, R. B.; zachowanie niegodne i nieetyczne dla nauczyciela i wychowawcy, jak również: obarczyła ją odpowiedzialnością za wyniki anonimowych ankiet przeprowadzonych w klasach III w roku szkolnym [(2015/2016)] stwierdzając, że z ankiet wyszło, że dzieci w klasach, w których uczy, czują, że nie przestrzega ona ich praw, że są mobbingowane, oraz o to, że: jest nauczycielem, który nagle poczuł się nauczycielem ponad prawem, a więc o takie przestępstwo lub właściwość, które mogły poniżyć ją w opinii publicznej lub narazić na utratę zaufania potrzebnego dla zawodu nauczyciela, to jest o czyn z art. 212 § 1 k.k. w zb. z art. 216 § 1 k.k. w zw. z art. 11 § 2 k.k. i w zb. z art. 212 § 2 k.k. w zb. z art. 216 § 2 k.k. w zw. z art. 11 § 2 k.k.;

II. w dniu 08 października 2015 r. w swoich ustnych wypowiedziach na jawnym posiedzeniu Komisji Rewizyjnej Rady Powiatu [...], które odbyło się w budynku Starostwa Powiatowego w [...] przy ul. [...], a następnie za pomocą środków masowego komunikowania, na portalu Biuletynu Informacji Publicznej Starostwa Powiatowego w [...] ([www.bip.powiat.\[...\].pl](http://www.bip.powiat.[...].pl)), na którym w dniu 10 listopada 2015 r. został opublikowany pisemny protokół z tego posiedzenia (tj. Protokół nr [...] z posiedzenia Komisji Rewizyjnej z dnia 08 października 2015 r.), znieważyła ją następującymi słowami: „Boże, jaka biedna, uciemniona nauczycielka. Co ci ludzie robią w tej szkole?”, „To jest niegodne, jeśli etyczny nauczyciel powołujący się na Herberta, zachowuje się w taki niegodny, nieetyczny dla nauczyciela, wychowawcy sposób”, „Czy jako Dyrektor szkoły powinienam pozwalać, żeby ten etyczny nauczyciel, wychowanek profesora Miodka, mówił w ten sposób o uczniach? ”, to jest o czyn z art. 216 § 1 k.k. w zb. z art. 216 § 2 k.k. w zw. z art. 11 § 2 k.k.;

III. w pisemnym wniosku z dnia 09 października 2015 r. adresowanym do Komisji Dyscyplinarnej przy Wojewodzie [...] o wszczęcie postępowania wyjaśniającego, który wpłynął do Kuratorium Oświaty w W. w dniu 14 października 2015 r., znieważyła ją i pomówiła o: poniżanie uczniów, stosowanie wobec uczniów mobbingu psychicznego, poniżanie ucznia G. M. i samodzielne wymierzanie mu kary, stosowanie wobec niego przemocy werbalnej i poniżanie przy uczniach, dręczenie innych uczniów (tj. K. P. i R. B.), szykanowanie dzieci (uczniów), a więc

o takie postępowanie lub właściwości, które mogły poniżyć ją w opinii publicznej lub narazić na utratę zaufania potrzebnego dla zawodu nauczyciela, to jest o czyn z art. 212 § 1 k.k. w zb. z art. 216 § 1 k.k. w zw. z art. 11 § 2 k.k.;

IV. w dniu 16 czerwca 2016 r. w swoich ustnych wypowiedziach na jawnym posiedzeniu Komisji Rewizyjnej Rady Powiatu [...], które odbyło się w budynku Starostwa Powiatowego w [...] przy ul. [...], a następnie za pomocą środków masowego komunikowania, na portalu Biuletyn Informacji Publicznej Starostwa Powiatowego w [...] ([www.bip.powiat.\[...\].pl](http://www.bip.powiat.[...].pl), strona: [http://www.bip.powiat.\[...\].pl](http://www.bip.powiat.[...].pl)), na którym w dniu 16 sierpnia 2016 r. został opublikowany pisemny protokół z tego posiedzenia (tj. Protokół, nr [X.] z posiedzenia Komisji Rewizyjnej z dnia 16 czerwca 2016 r.), znieważała ją i pomówiła o: obrażanie uczniów, jak również o to, że: mówi kłamstwa, rzeczy, na które nie ma dowodów, niszczy dyrektora [chodzi o Dyrektora Zespołu Szkół Ogólnokształcących w K.], nęka [go], i prześladuje, nie daje [mu] normalnie funkcjonować i żyć, podnosząc, że [rodzice] pisali o obrażaniu uczniów za pomocą niestosownych słów i tekstów na tle seksualnym, a więc o takie postępowanie lub właściwości, które mogły poniżyć ją w opinii publicznej lub narazić na utratę zaufania potrzebnego dla zawodu nauczyciela, to jest o czyn z art. 212 § 1 k.k. w zb. z art. 216 § 1 k.k. w zw. z art. 11 § 2 k.k. i w zb. z art. 212 § 2 k.k. w zb. z art. 216 § 2 k.k. w zw. z art. 11 § 2 k.k.

Wyrokiem z dnia 22 maja 2018 r., sygn. akt II K [...], Sąd Rejonowy w N. uniewinnił B. C. od popełnienia zarzucanych jej czynów, zaś na podstawie art. 632 pkt 1 k.p.k. i art. 13 ust. 1 ustawy o opłatach w sprawach karnych obciążył oskarżycielkę prywatną kosztami procesu i opłatą, zasadzając jednocześnie od niej na rzecz B. C. kwotę 11.377,50 zł tytułem zwrotu poniesionych wydatków.

Powyższy wyrok został zaskarżony apelacjami przez oskarżycielkę prywatną – D. K.-M. oraz jej pełnomocnika.

Sąd Okręgowy w O., po rozpoznaniu obu apelacji, wyrokiem z dnia 10 grudnia 2018 r., sygn. akt VII Ka [...], zmienił zaskarżony wyrok w ten sposób, że zasądzoną w pkt 2 części dyspozytywnej wyroku, od oskarżycielki prywatnej D. K.-M. na rzecz oskarżonej B. C. tytułem zwrotu poniesionych wydatków, kwotę obniżył do 5.184 zł. W pozostałej części zaskarżony wyrok utrzymał w mocy. Ponadto, zasądził od oskarżycielki prywatnej na rzecz oskarżonej

kwotę 1.830 zł, tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu odwoławczym oraz wymierzył oskarżycielce prywatnej opłatę w wysokości 60 zł za postępowanie odwoławcze.

Od powyższego wyroku kasację wywiódł pełnomocnik oskarżycielki prywatnej zarzucając:

I. rażące naruszenie prawa procesowego polegające na obrazie art. 433 § 2 k.p.k. i art. 457 § 3 k.p.k., co wyraziło się pominięciem przez Sąd Okręgowy znacznej części podniesionych w środku odwoławczym zarzutów oraz niewystarczające ustosunkowanie się do tych zarzutów oraz wykazania dlaczego zarzuty te zostały uznane za bezzasadne a w szczególności:

- zdawkowe odniesienie się do argumentów podniesionych w apelacjach dotyczących zaniechania przeprowadzenia kompletnego postępowania dowodowego i poprzestaniu w uzasadnieniu na stwierdzeniu, że trafnie przedmiotem oceny Sądu Rejonowego w N. były dowody prawnie relewantne z punktu widzenia aktu oskarżenia, a ponadto stwierdzenie, że rolą Sądu była ocena, czy wypowiedzi oskarżonej nosiły znamiona przestępstwa, przy czym Sąd Okręgowy nie odniósł się do konkretnych zawnioskowanych dowodów, a jedynie zbiorczo stwierdził, że nie było konieczne ich przeprowadzenie, w szczególności zaś nie odniósł się do zarzutów związanych z koniecznością przesłuchania świadków: G. M., K. P., A. G., K. D., S. M., K. P., J. Ż., M. K., T. B., M. D., R. B., M. G.-K. - psychologa szkolnego, A. O. - pedagoga szkolnego, a także przeprowadzenia dowodu z dokumentacji obejmującej:

a/ dzienniki lekcyjne za rok szkolny 2014/15 klas uczonych przez D. K.-M., w tym dziennika dodatkowej godziny języka polskiego (prowadzonego w grupie [...] klas trzecich),

b/ dziennik psychologa szkolnego za rok szkolny 2014/15,

c/ informacji z OKE dotyczącej wyników matur z języka polskiego na poziomie rozszerzonym w roku szkolnym 2014/15 (uczniów D. K.-M.), podczas gdy wszystkie wyżej wskazane dowody pozostawały w związku ze sprawą, o czym świadczy chociażby fakt przeprowadzenia dowodu z dokumentacji zebranej w toku postępowania przed Rzecznikiem Dyscyplinarnym oraz dowodu z zeznań świadka A. S., przy czym Sąd Okręgowy w O. nie uwzględnił powyższych zarzutów,

a ponadto brak przeprowadzenia wyżej wskazanych dowodów (zwłaszcza dowodów z zeznań świadków), naruszał w sposób rażący zasadę bezpośredniości; tj. zarzutów dotyczących naruszenia art. 170 § 1 pkt 2 k.p.k.,

- zdawkowe odniesienie się do argumentów podniesionych w apelacjach dotyczących przekroczenia przez Sąd Rejonowy w N. granic swobodnej oceny dowodów i popadnięcie przez ten Sąd w dowolność, w szczególności zaś pobieżne i zdawkowe rozpoznanie zarzutów dotyczących:

a/ dowolności i jednostronności oceny zeznań świadka A. S. (absolwentki ZSO w K.), w szczególności zaś skupienie się na elementach pobocznych zawartych w zeznaniach A. S., dotyczących istnienia memów, podczas gdy świadek ten potwierdzał prawidłowe i właściwe zachowanie oskarżycielki prywatnej względem uczniów, oraz jej wysokie kompetencje jako nauczyciela, poświęcającego czas, aby przygotować uczniów do olimpiad i konkursów (w których odnosili oni sukcesy),

b/ nierozpoznania zarzutu dotyczącego kluczowych nieścisłości w dokumentacji wewnętrznej, w szczególności zaś szeregu notatek służbowych, raportów psychologa szkolnego i pedagoga (szczególnie z dnia 19 czerwca 2015 r.), ankiet anonimowych (21 września 2015 r.), będących podstawą do skierowania sprawy oskarżycielki prywatnej do Komisji Dyscyplinarnej i uznanie tej dokumentacji za w pełni wiarygodną, przy pominięciu wewnętrznej sprzeczności tej dokumentacji i uzasadnionych wątpliwości co do sposobu jej powstania (np. notatki z dnia 3 marca 2015 r. oraz notatka z dnia 26 marca 2015 r.), przy pominięciu okoliczności umorzenia postępowania wszczętego na podstawie tej dokumentacji przez Rzecznika Dyscyplinarnego, wszczętego na podstawie wniosku oskarżonej B. C. w oparciu o tę dokumentację,

c/ nierozpoznania zarzutu dotyczącego kwestii związanych z ankietami anonimowymi i ich brakiem wartości dowodowej jako dokumentu anonimowego (przedłożonych pierwszy raz dopiero w postępowaniu przed Sądem Rejonowym w N. - po ponad 3 latach od ich przeprowadzenia), a co za tym idzie uwzględnienie ich jako wartościowego dowodu,

d/ nierozpoznania zarzutu odnoszącego się do ignorowania przez Sąd Rejonowy dowodów potwierdzających twierdzenia oskarżycielki prywatnej a, w szczególności:

- 1) arkusza obserwacji lekcji wychowawczej przeprowadzonej przez oskarżycielkę prywatną w dniu 17 kwietnia 2015 r. w kl. I d - obserwacja przeprowadzona przez dyrekcję w ramach planowanego nadzoru pedagogicznego na rok 2014/15,
- 2) zeznania A. S. w zakresie w jakim potwierdzała ona okoliczności podnoszone przez D. K.-M.,
- 3) projekt arkusza organizacyjnego Zespołu Szkół Ogólnokształcących w K. (dalej ZSO w K.) na rok szkolny 2015/16 (opracowanego w marcu 2015 r.) oraz zestawienia tabelarycznego danych wskazujących na brak godzin języka polskiego do utworzenia pełnych etatów polonistycznych dla wszystkich 5 zatrudnionych nauczycielek,
- 4) wykazu dokumentów - załączników przekazanych radnym Komisji Rewizyjnej Rady Powiatu [...] wraz z odpowiedziami na skargi oskarżycielki prywatnej D. K.-M. przez oskarżoną B. C.; pisma wytworzone przez Radę Powiatu [...] z dn. 12 kwietnia 2018 r. oraz 8 maja 2018 r. (z poprawką zapisu w pkt.1),
- 5) pisma adresowane przez oskarżycielkę prywatną i jej pełnomocnika do Przewodniczącego Rady Powiatu [...] oraz do Starostwa Powiatowego w [...], a także negatywne odpowiedzi adresatów na ww. pisma w sprawie wydania wraz z załącznikami odpowiedzi oskarżonej udzielonych radnym przez oskarżoną B. C. na skargi, które były rozpoznawane 8 października 2015 r. i 16 czerwca 2016 r.,
- 6) pism oskarżycielki prywatnej do oskarżonej B. C. z dnia 2 marca 2015 r. i 18 marca 2015 r., dotyczących zdarzenia w toalecie nauczycielskiej z dnia 2 marca 2015 z udziałem uczniów oraz wniosku oskarżycielki prywatnej o obniżenie oceny z zachowania G. M. (za nieetyczne zachowanie w toalecie), a także wskazania przez oskarżycielkę prywatną, że uczeń 18 marca 2015 r. zmienił swoje stanowisko w sprawie (D. K.-M. nigdy nie otrzymała żadnej odpowiedzi na te pisma od B. C.),
- 7) odpowiedzi oskarżycielki prywatnej na skargi rodziców pełnoletnich uczniów: A. B. oraz P. P. z 16 i 9 czerwca 2015 r. wraz z oświadczeniami pedagoga i psychologa szkolnego dotyczącymi K. P.
- 8) notatek służbowych sporządzonych w ZSO w K. datowanych na dni: 3 marca 2015, 19 marca 2015 r. 26 marca 2015 r., a także pozostałych notatek służbowych dołączonych do akt postępowania dyscyplinarnego,

- 9) notatki służbowej pedagoga szkolnego A. O. z 19 marca 2015 r., gdyż w tej notatce stwierdzono, że w tym dniu wystawiono G. M. ocenę wzorową z zachowania, na miesiąc przed ukończeniem szkoły przez tego ucznia klasy maturalnej III b,
- 10) wydruku z e-maila z poczty z dnia 15 marca 2015 r. nadesłanego przez A. S. dotyczącego memów z osobą oskarżycielki prywatnej i zawierającego dialog na komunikatorze z K. P. (ówczesznie uczennic ZSO w K.),
- 11) ugody z Sądu Pracy w Z. zaproponowanej przez dyrektor B. C. 23 sierpnia 2016 r., na mocy której oskarżona wycofała i uznała za niebyłą nałożoną na D. K.-M. we wrześniu 2015 r. karę porządkową upomnienia,
- 12) fragmentu (str. 6) protokołu sporządzonego przez wizytatorów [...] Kuratorium Oświaty [...], dotyczącego nieprawidłowości w zakresie klasyfikowania końcoworocznego uczniów D. K.-M. w ZSO w K. w roku szkolnym 2014/15 (w tym wystawiania ocen z zachowania),
- 13) ogłoszenia dyrekcji ZSO w K. w sprawie terminu zakończenia klasyfikacji końcoworocznej w roku szkolnym 2014/15, dowodzącego, że oceny były wystawiane po terminie klasyfikacji,
- 14) dokumentacji związanej z sytuacją ucznia G. M. w dniach od 1 do 13 marca 2015 r. w związku z jego statusem osoby przygotowującej się do olimpiady (regulamin - par. 17 ust. 3 Statutu ZSO w K., terminarz olimpiady, lista laureatów olimpiady),
- 15) podziękowań dla D. K.-M. od kl. II D (klasa, w której oskarżycielka prywatna była wychowawcą) z dnia 14 października 2015 r., podpisanych przez wszystkich uczniów klasy,
- 16) kalendarium zdarzeń - wrzesień 2015 z dnia 26 kwietnia 2018 r. dotyczących sprawy oskarżycielki prywatnej w ZSO w K. zdawkowe odniesienie się do zarzutów związanych z postępowaniem przed Rzecznikiem Dyscyplinarnym, zwłaszcza, że Sąd Rejonowy w N. dokonał oceny postępowania toczącego się przed tym organem i oparł swoje rozstrzygnięcie na podważeniu zasadności wydanego przez Rzecznika Dyscyplinarnego postanowienia o umorzeniu postępowania, podczas, gdy Sąd Okręgowy stwierdził, że Sąd Rejonowy nie był uprawniony do dokonania takiej oceny,

17) protokołów zeznań D. K.-M., K. P. i M. G.-K. (psychologa szkolnego) złożonych podczas postępowania wyjaśniającego przed Rzecznikiem Dyscyplinarnym,

tj. zarzutów dotyczących naruszenia art. 7 k.p.k. w zw. z art. 410 k.p.k.,

- zdawkowe odniesienie się do zarzutów związanych z oparciem się przez Sąd Rejonowy w N. na niesprostowanych protokołach, podczas, gdy po wydaniu wyroku i złożeniu apelacji przez oskarżycielkę prywatną i jej pełnomocnika doszło do sprostowania protokołów, a zatem zarzut zgłoszony w apelacji w zasadzie się potwierdził, a jednocześnie, w sprostowanym protokole z dnia 13 listopada 2017 r. znalazło się stwierdzenie, że oskarżona będzie składać wyjaśnienia po dopuszczeniu wszystkich dowodów, co w przekonaniu pełnomocnika potwierdza zarzut podniesiony w apelacji oskarżycielki prywatnej odnośnie do naruszenia art. 386 § 1 i 3 k.p.k., do czego Sąd Okręgowy nie odniósł się w ogóle,

tj. zarzutu dotyczącego naruszenia art. 152 k.p.k. w zw. z art. 153 § 1 k.p.k.;

II. rażące naruszenie prawa procesowego polegające na obrazie art. 170 § 1 pkt 2 k.p.k., co wyraziło się pominięciem przez Sąd Okręgowy zgłoszonych przez oskarżycielkę prywatną w toku postępowania odwoławczego następujących wniosków dowodowych dotyczących:

- e-maili skierowanych na adres prywatnej poczty elektronicznej [...]@[...].pl, na okoliczność ich treści o charakterze erotycznym, które to dokumenty zostały złożone przez oskarżycielkę prywatną do akt sprawy,

- wydruku e-maila z prywatnej poczty D. K.-M. z dnia 15 marca 2014 r., nadesłanego przez A. S., dotyczącego memów z osobą oskarżycielki prywatnej i zawierającego dialog na komunikatorze, na okoliczność jego treści, oraz istnienia obraźliwych memów i prześmiewczych materiałów na temat oskarżycielki prywatnej złożonego przez oskarżycielkę prywatną do akt sprawy,

- kopii protokołu z dnia 22 maja 2015 r. z nadzwyczajnego posiedzenia Rady Pedagogicznej wraz z załącznikami (w tym pisma rodziców uczniów kl. 1 A, zarzucającego dyrekcji ZSO w K. nieadekwatne działania w stosunku do sytuacji związanej z uczniem B. K.), na okoliczność jego treści oraz okoliczność reakcji oskarżycielki prywatnej na niewłaściwe zachowania uczniów szkoły, oraz następstw nieukarania przez dyrektor szkoły B. C. uczestników wcześniejszych karygodnych

zachowań względem D. K.-M. (które oskarżycielka prywatna zgłaszała dyrekcji już w lutym 2015 r.), podczas gdy wnioski te miały istotne znaczenie dla rozstrzygnięcia sprawy, bowiem dotyczyły faktu, że oskarżycielka prywatna podejmowała działania w szkole, mające na celu zapewnienie bezpieczeństwa uczniów, a także oskarżycielka prywatna mogła mieć uzasadnione podejrzenie, że jest wyśmiewana i obrażana w Internecie przez uczniów w memach, oraz że otrzymywała w 2015 r. na prywatną, znaną nauczycielom i uczniom ZSO w K. pocztę internetową wulgarne e-maile erotyczne, mogące mieć związek z tymi obraźliwymi memami;

III. rażące naruszenie prawa materialnego polegające na niezastosowaniu art. 212 § 1 i 2 k.k. w zw. z art. 216 § 1 i 2 k.k. w zw. z art. 11 § 2 k.k. polegające na tym, że uniewinniono oskarżoną B. C., pomimo ustalenia, że wypowiedziała bądź napisała ona słowa, wskazane w pkt. 1 - 4 prywatnego aktu oskarżenia z dnia 6 października 2016 r., przy czym te wypowiedzi i zapisy miały charakter poniżający, upokarzający, znieważający, pomawiający i zniesławiający oskarżycielkę prywatną, a także podważały jej kompetencje jako nauczyciela oraz sugerowały nieetyczne zachowanie wobec uczniów, a ponadto nie polegały one na prawdzie, co wykluczało zastosowanie art. 213 § 2 k.k., przy czym publiczne wypowiedzi oskarżonej B. C. zostały szeroko upublicznione w Internecie na stronie BIP Starostwa Powiatowego w [...], gdzie zamieszczono oba protokoły z jawnych posiedzeń Komisji Rewizyjnej Rady Powiatu [...], (które pozwalają na identyfikację oskarżycielki prywatnej, w szczególności protokół z 8 października 2015 r.) jednocześnie wypowiedzi te zostały utrwalone w formie zapisu dźwięku na płytach CD (dotyczy to obu posiedzeń Komisji Rewizyjnej), który nie został zanonimizowany (co pozwala na pełną identyfikację oskarżycielki prywatnej, bowiem oskarżona posługiwała się nazwiskiem oskarżycielki prywatnej), a płyty są wydawane na wniosek osobom zainteresowanym;

IV. rażące naruszenie prawa materialnego polegające na niewłaściwym zastosowaniu przepisów art. 7 ust. 2 pkt 6 i art. 63 ust. 2 ustawy z dnia 26 stycznia 1982 r. Karta nauczyciela oraz art. 39 ust. 3, art. 39 ust. 1 pkt. 2 w zw. z art. 33 ust. 1 i ust. 2 ustawy z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty w zw. z § 3 ust. 1, 3, 4 rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 27 sierpnia 2015 r. w sprawie

nadzoru pedagogicznego, § 11 ust. 4 Statutu ZSO w K. oraz aneksu nr 1 z dnia 18 marca 2013 r. do zarządzenia nr [...] dyrektora [...] LO [...] w K. z dnia 28 grudnia 2012 r. - Kodeks Etyki Nauczyciela, polegającego na tym, że Sąd Rejonowy, a następnie Sąd Okręgowy uznały, że oskarżona działała w ramach swoich kompetencji, podczas gdy ww. przepisy wskazują wyraźnie zakres obowiązków dyrektora szkoły i w ramach tych obowiązków mieści się obowiązek ochrony nauczyciela i konieczność występowania w jego obronie, gdy ustalone dla nauczyciela prawa zostaną naruszone, a także zakres nadzoru pedagogicznego dyrektora:

- przestrzeganie zasad oceniania, klasyfikowania i promowania uczniów oraz przeprowadzania egzaminów i przestrzegania statutu szkoły,
- prawo do niezapowiedzianego obserwowania lekcji, wdrożenie procedur mediacyjnych, czy też wykorzystanie Kodeksu Etyki Nauczyciela obowiązującego w ZSO w K., a ponadto na oparciu się przez te Sądy na nieobowiązujących w roku 2015 przepisach ustawy Prawo Oświatowe (weszła w życie 1 stycznia 2017 r.);

V. rażące naruszenie prawa procesowego polegające na obrazie art. 632 pkt 1 k.p.k. w zw. z § 11 ust. 2 pkt 1 w zw. § 15 ust. 3 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie, polegające na przyznaniu zwrotu kosztów oskarżonej w wysokości trzykrotnej stawki minimalnej, podczas gdy okoliczności sprawy nie uzasadniały takiego rozstrzygnięcia.

W konkluzji kasacji pełnomocnik oskarżycielki posiłkowej wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku, a także wyroku Sądu pierwszej instancji i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania wskazanemu przez Sąd Najwyższy Sądowi Rejonowemu.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Kasacja okazała się oczywiście bezzasadna, co umożliwiło jej oddalenie w trybie art. 535 § 3 k.p.k.

Z uwagi na treść zarzutów formułowanych w kasacji, przypomnieć należy w pierwszej kolejności o tym, co Sąd Najwyższy stale podkreśla w swoim orzecznictwie, a mianowicie, że kasacja jest nadzwyczajnym środkiem zaskarżenia skierowanym przeciwko orzeczeniu wydanemu przez sąd odwoławczy na skutek

rozpoznania zwykłego środka odwoławczego. Celem postępowania kasacyjnego nie jest powtarzanie kontroli odwoławczej, a tym samym ponowne badanie poprawności dokonanej przez sąd pierwszej instancji oceny poszczególnych dowodów, weryfikowanie zasadności ustaleń faktycznych czy współmierności orzeczonej kary, lecz wyeliminowanie z obrotu prawnego orzeczeń dotkniętych poważnymi wadami w postaci bezwzględnych przyczyn odwoławczych lub innych naruszeń prawa, ale o charakterze rażącym, a jednocześnie takich, które miały istotny wpływ na treść orzeczenia.

Patrząc z tej perspektywy na treść zarzutów stawianych w kasacji, stwierdzić trzeba, że skarżący przy pomocy nadzwyczajnego środka zaskarżenia, który nie jest do tego przewidziany, próbuje doprowadzić do ponownej kontroli odwoławczej wyroku Sądu pierwszej instancji. Sprawia to, że wywiedziona kasacja nie mogła wywołać oczekiwanego przez skarżącego skutku. Znamionym jest, że w kasacji formułuje się zarzuty stanowiące w znacznej części powtórzenie zarzutów apelacyjnych dotyczących kwestii badanych w ramach kontroli instancyjnej. Zostały one już rozpoznane przez Sąd Okręgowy i uznanie ich przez ten Sąd za nieuzasadnione zostało w prawidłowy sposób umotywowane w uzasadnieniu zaskarżonego wyroku.

Skarżący nie może zatem oczekiwać, aby Sąd Najwyższy, który w postępowaniu kasacyjnym jest sądem prawa, a nie faktów, przedstawiając motywy swojego rozstrzygnięcia, dublował kontrolę odwoławczą i wchodząc w obszar kompetencji zastrzeżonych dla Sądu odwoławczego prowadził rozważania dotyczące prawidłowości dokonanej przez Sąd pierwszej instancji oceny poszczególnych dowodów i trafności dokonanych ustaleń faktycznych, gdyż byłoby to w istocie rzeczy obejściem ustawowych ograniczeń kasacji. Zauważyć zresztą trzeba, że istotą stawianych w pkt I, III, IV kasacji zarzutów – niezależnie od tego, jak są przez skarżącego nazywane - jest negowanie prawidłowości dokonanych przez Sąd pierwszej instancji ustaleń faktycznych, które w postępowaniu kasacyjnym nie mogą być skutecznie kwestionowane.

Wobec tego, że wskazując w pierwszym zarzucie kasacji szereg różnych okoliczności, bez wykazania w odniesieniu do każdej z nich, jaki to istotny wpływ miała ona na treść zaskarżonego wyroku, wystarczy stwierdzić, że analiza

uzasadnienia tego wyroku, prowadzona na tle uzasadnienia orzeczenia Sądu pierwszej instancji i treści wniesionych apelacji przekonuje, że Sąd odwoławczy przeprowadził kontrolę instancyjną z zachowaniem standardów określonych w art. 433 § 2 k.p.k. i art. 457 § 3 k.p.k. W takim zakresie, w jakim wymagały tego środki odwoławcze i przedmiot postępowania Sąd Okręgowy rozważył i ustosunkował się do wszystkich podniesionych w nich zarzutów, co nie musi być równoznaczne szczegółowym odnoszeniem się do każdej poruszanej w apelacji kwestii, niezależnie od tego, czy mogła ona mieć wpływ na treść zaskarżonego orzeczenia. Uzasadnienie orzeczenia Sądu odwoławczego zawiera powody jego rozstrzygnięcia oraz argumentację wyjaśniającą w sposób logiczny i rzeczowy, dlatego nie podzielono zarzutów i wniosków zawartych we wniesionych apelacjach.

Brak aprobaty oskarżyciela prywatnego dla zaprezentowanego przez Sąd Okręgowy w niniejszej sprawie stanowiska, w odniesieniu do prawidłowości postępowania dowodowego prowadzonego przez Sąd Rejonowy, nie przesądza o wystąpieniu rażącego naruszenia prawa procesowego wskazywanego w kasacji.

Przeprowadzone w sprawie przez Sąd Rejonowy i zaaprobowane następnie przez Sąd Okręgowy postępowanie dowodowe było prawidłowe i pozbawione wad wskazywanych przez pełnomocnika oskarżyciela prywatnego.

Podobnie należy ocenić zarzut drugi, dotyczący nieprzeprowadzenia dowodów wnioskowanych na etapie postępowania apelacyjnego. Oddalenie tych wniosków zostało dokonane w sposób prawidłowy. Przekonanie Sądu Okręgowego, że wnioskowane dowody nie mają znaczenia dla rozstrzygnięcia sprawy było uzasadnione. Sąd Najwyższy, analizując treść przedstawionych w kasacji wniosków dowodowych, które zdaniem skarżącego zostały niezasadnie oddalone w postępowaniu odwoławczym, nie dostrzega, aby wnioskowane dowody miały znaczenie dla kwestii odpowiedzialności oskarżonej za zarzucane jej czyny.

Odnosząc się do zarzutów obrazy prawa materialnego, zauważyć trzeba, że o ich bezzasadności świadczy chociażby to, że zostały podniesione obok tego zarzutu, który został sformułowany w pkt I kasacji. Powszechnie przyjmuje się przecież, że skuteczne postawienie zarzutu obrazy prawa materialnego jest możliwe tylko wówczas, gdy nie kwestionuje się ustaleń faktycznych. Treść

pierwszego z zarzutów kasacji nie pozostawia wątpliwości co do tego, że skarżący kwestionuje poprawność ustalenia podstawy faktycznej orzeczenia Sądu pierwszej instancji. Wskazuje to, że powołując się na obrazę prawa materialnego, skarżący stara się podważyć prawidłowość dokonanych przez Sąd Rejonowy i zaaprobowanych przez Sąd odwoławczy ustaleń faktycznych, co w postępowaniu kasacyjnym nie jest dopuszczalne. Niezależnie od powyższego, zaznaczyć trzeba, że w rozpoznawanej sprawie nie doszło do podnoszonego w zarzucie trzecim rażącego naruszenia prawa materialnego. Przyjąć w tym wypadku należy słuszność stanowiska Sądu Okręgowego, który wskazał, że wobec bezspornej treści wypowiedzi B. C. brak jest podstaw do przyjęcia, że wyczerpała ona znamiona zarzucanych jej występów. Trudno dopatrzeć się w wypowiedzi B. C. treści zniesławiających czy znieważających. Wypowiedzi B. C. kierowane były do organu uprawnionego do kontroli i nie wyszły poza granice pozwalające przypisać im znamiona przestępstwa z art. 212 § 1 i 2 k.k. czy art. 216 § 1 i 2 k.k. W tym kontekście nie doszło także od naruszenia wskazywanych przez pełnomocnika oskarżycielki prywatnej przepisów art. 7 ust. 2 pkt 6 i art. 63 ust. 2 ustawy z dnia 26 stycznia 1982 r. Karta nauczyciela oraz art. 39 ust. 3, art. 39 ust. 1 pkt. 2 w zw. z art. 33 ust. 1 i ust. 2 ustawy z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty w zw. z § 3 ust. 1, 3, 4 rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 27 sierpnia 2015 r. w sprawie nadzoru pedagogicznego. B. C. pełniąc funkcję dyrektora szkoły działała w ramach swoich kompetencji zabierając głos na posiedzeniu Komisji Rewizyjnej Rady Powiatu [...] czy też formułując wniosek do Komisji Dyscyplinarnej przy Wojewodzie [...]. Działania oskarżonej nie tylko mieściły się w granicach jej kompetencji, ale też nie miały na celu poniżenia oskarżycielki prywatnej. Z uwagi na treść zarzutu obrazy przepisów prawa materialnego ujętego w pkt IV kasacji przypomnieć trzeba, że przedmiotem toczącego się przeciwko oskarżonej postępowania nie była ocena jej zachowania w kontekście realizacji przysługujących jej kompetencji w zarządzaniu placówką oświatową, której była dyrektorem, lecz jedynie ustalenie tego, czy zarzucane oskarżonej działanie związane było z pełnioną przez nią funkcją i nie wykraczało poza potrzeby jej realizacji.

Na koniec tej części rozważań, podkreślić wyraźnie trzeba, że w kompetencjach Sądu Najwyższego, orzekającego w postępowaniu kasacyjnym o zasadności wniesionej skargi, tak samo zresztą jak w kompetencjach Sądów obu instancji, orzekających merytorycznie w kwestii odpowiedzialności karnej oskarżonej, nie leży badanie i analizowanie sytuacji w środowisku, w którym funkcjonowały oskarżona i oskarżycielka prywatna oraz diagnozowanie przyczyn istniejącego między nimi konfliktu, a tym bardziej rozstrzyganie, która ze stron tego konfliktu ma rację. Sąd Najwyższy nie wklucza, że oskarżycielka prywatna mogła się poczuć pokrzywdzona zachowaniem zarzucanym oskarżonej i nie odmawia jej prawa do ochrony dóbr osobistych, które może być skutecznie egzekwowane na drodze postępowania cywilnego. Jak to stwierdzał już Sąd Najwyższy w swoim orzecznictwie (postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 29 listopada 2018 r., V KK 190/18, LEX nr 2586285), z uwagi charakter norm prawa karnego, realizujących swą funkcję ochronną tylko w odniesieniu do tych zachowań, które naruszając dobra osobiste jednostki w sposób wyczerpujący znamiona czynu zabronionego, stwarzają jednocześnie zagrożenie dla porządku społecznego, zniesławieniem w rozumieniu przepisu art. 212 § 1 k.k. jest tylko taka wypowiedź charakteryzująca negatywnie inną osobę i przedstawiającą ją w niekorzystnym świetle, która przy uwzględnieniu zarówno prawa pokrzywdzonego do ochrony czci, jak i praw oskarżonego - do swobody wypowiedzi, krytyki, obrony - stanowi element czynu, którego społeczna szkodliwość musi być uznana za większą od znikomej. Realizowanie funkcji ochronnej przepisu art. 212 § 1 k.k. nie może prowadzić do kryminalizacji życia społecznego, którego nieodłączną cechą jest występowanie sytuacji konfliktowych, wzbudzających emocje i powodujących wyrażanie ocen zachowania. Ich negatywny odbiór przez innych uczestników życia społecznego nie zawsze musi być oceniany w kategoriach przestępstwa. Odmienne zapatrywanie na tę kwestię paraliżowałoby przecież funkcjonowanie instytucji publicznych i prywatnych, uniemożliwiając skuteczne kierowanie zespołami ludzi, swobodne wyrażanie krytyki, składanie skarg, inicjowanie i prowadzenie postępowań kontrolnych.

Patrząc na zachowanie oskarżonej z punktu widzenia dobra chronionego przepisem art. 212 § k.k., Sąd Najwyższy, podobnie jak orzekające w sprawie sądy

obu instancji, nie dostrzega, aby zarzucane oskarżonej zachowanie wykraczało poza wyznaczone prawem karnym granice.

Nie doszło też do wskazywanego w kasacji naruszenia art. 632 pkt 1 k.p.k. w zw. z § 11 ust. 2 pkt 1 w zw. § 15 ust. 3 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie. Sąd odwoławczy zweryfikował wysokość zasądzonej na rzecz oskarżonej kwoty poniesionych wydatków w postępowaniu przed Sądem pierwszej instancji wyjaśniając powody swojego rozstrzygnięcia. Kryteria, którymi się kierował, ustalając wysokość opłaty stanowiącej podstawę zasądzenia zwrotu kosztów zastępstwa prawnego - nakład pracy obrońcy, czas trwania rozpraw i obszerność materiału dowodowego miały oparcie w powołanych przepisach. Stąd też przyjęcie przez Sąd Okręgowy, że opłata ta powinna mieścić się w połowie zakresu ustalania jej wysokości nie nosi cech uchybienia o charakterze rażącego naruszenia prawa. Dodać trzeba, że skarżący nie przedstawił argumentów uzasadniających zajęcie odmiennego stanowiska, poprzestając na twierdzeniu, że okoliczności sprawy nie uzasadniały takiego rozstrzygnięcia.

Mając powyższe na uwadze należało rozstrzygnąć jak w części dyspozytywnej postanowienia.

[aw]